

DEVLET OKULLARININ FİNANSMANI VE YAŞANAN YÖNETİM SORUNLARI

FINANCE OF STATE SCHOOLS AND MANAGEMENT PROBLEMS

Hasan AKGÜL

Milli Eğitim Bakanlığı, hsnaklg1986@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5326-0285>

Mehmet Gökhan BÖNCEOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı, mgokhan42@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3637-3728>

Dilek SAÇINALP

Milli Eğitim Bakanlığı, dilekim84@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3300-9111>

Emel Burcu İLERİ

Milli Eğitim Bakanlığı, e.burcukocak@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4285-3047>

Mehmet KARAKURT

Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetkarakurt89@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9404-989X>

Nil CAN OLGUN

Milli Eğitim Bakanlığı, olgun_yusuf@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3414-7361>

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı okul müdürlerinin görüşlerine göre devlet okullarının finansmanı konusunda karşılaşılan yönetsel sorunların neler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Belirtilen amaç kapsamında araştırmada nitel araştırma yaklaşımı yöntem olarak benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında aktif olarak görev yapan 15 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırma da amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin en az 4 yıl okul yöneticiliği yapmış olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırmada, okul müdürlerinin okul finansmanı konusunda yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda 4 soru bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda okul müdürleri okul finansmanı konusunda öğrencilerle “Motivasyon Düşüklüğü”, “İletişim Sorunları”, “Devam Sorunu”, “Pasif Olma” ve “Okula Yönelik Tutum” konularında; velilerle “Okul Faaliyetlerine Katılım Düşüklüğü”, “MEB’in Finansmanın Tamamını Karşılıdığına Yönelik Yanlış İnanış”, “İletişim ve İşbirliği Sorunu”, “Katkı Verme Konusunda İsteksiz Olma” ve “Öğrenci Baskısı” konularında; öğretmenlerle “Öğretmen-Öğrenci İletişiminde Sorunlar”, “Öğretmen-Veli İletişiminde Sorunlar”, “Öğretmen-Okul Yönetimi İletişiminde Sorunlar” ve “Mali Konuların Yeterince Anlaşılmaması” konularında; bir üst yönetim ve müfettişler ile “Mali Yardım Sorunu”, “Fatura Ödemeleri”, “Finansman Gerektiren İstek Fazlalığı”, “Destek Eksikliği” ve “Gelirlerin Dağıtımı” konularında sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada okul müdürleri okul finansmanı konusunda yaşadıkları yönetsel sorunların

sırasıyla “Araç-Gereç Bakımı”, “Çeşitli Onarımlar”, “Kırtasiye Temini”, “Temizlik Ürünleri Temini”, “Sosyal Faaliyetler İçin Kaynak Temini” konularında olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Devlet, Okul, Finansman, Yönetim Sorunları

ABSTRACT

The main purpose of this research is to reveal the administrative problems encountered in the financing of public schools according to the opinions of school principals. Within the scope of the stated purpose, qualitative research approach was adopted as a method in the research. The study group of the research consists of 15 school principals who are actively working in the 2022-2023 academic year. Purposive sampling method was used in the research. It was determined as a criterion that the school principals participating in the research should have been a school administrator for at least 4 years. In the study, a semi-structured interview form was prepared in order to determine the opinions of school principals about the problems they experience in school finance. There are 4 questions in the semi-structured interview form. The data obtained in the research were analyzed with the content analysis method. As a result of the research, school principals talked to students about “Low Motivation”, “Communication Problems”, “Continuation Problem”, “Passiveness” and “Attitude Towards School”; with parents on “Low Participation in School Activities”, “Misunderstanding that Money Covers All of the Funding”, “Communication and Cooperation Problem”, “Reluctance to Contribute” and “Student Pressure”; with teachers on “Problems in Teacher-Student Communication”, “Problems in Teacher-Parent Communication”, “Problems in Teacher-School Management Communication” and “Insufficient Understanding of Financial Issues”; It has been determined that they have encountered problems with a senior management and inspectors on the subjects of “Financial Aid Problem”, “Bill Payments”, “Excess Demand Requiring Financing”, “Lack of Support” and “Distribution of Income”. In addition, in the research, it was determined that the administrative problems that school principals experienced in terms of school finance were respectively “Tools and Equipment Maintenance”, “Miscellaneous Repairs”, “Stationery Supply”, “Cleaning Products”, “Resource Procurement for Social Activities”.

Keywords: Government, School, Finance, Management Problems

1.GİRİŞ

Eğitim, değişim zamanlarının taleplerine ayak uydurmanın en önemli aracıdır. Bu nedenle bireylerin, kurumların ve ülkelerin kalkınmaya ayak uydurabilmeleri için eğitime daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Klasik yönetim anlayışlarının etkinliğini yitirdiği günümüzde, yönetim alanındaki değişim ve gelişmeler kamu sektöründe de geçerli olmuştur (Ateş ve Çöpoğlu, 2015).

Eğitime öncelik veren ve değer veren örgütler, değişime daha kolay uyum sağlayabilecek ve bu alanda ön plana çıkarak avantaj elde edebilecektir (Barutçugil, 2002). Sanayi Devrimi’nden doğan yapılar, “eğitim sisteminin idari yapısını doğrudan etkileyen merkezi, bürokratik ve yavaş mekanizmalarla örülmüş teftiş-kontrol yönetim organları” şeklini alır. Günümüzde eğitimin karşı karşıya olduğu sorunlar, bu geleneksel yapının bilgi toplumunun taleplerini karşılayamamasından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda kurum ve kuruluşlarımız homojen olmadığı için eğitim sisteminin yaşa uygun şekilde dönüştürülmesi esastır (Arslan ve Eraslan, 2003). Bu değişimin her alanda yaşanan yönetim anlayışını etkileyeceği ve yöneticilerin, yönettikleri kurum ve kuruluşların ve bunların içindeki kişilerin karşı karşıya kaldıkları koşulların on yıl öncesinden farklı olduğu kaçınılmaz bir gerçektir.

Günümüzde yöneticiler küreselleşme, hızlı teknoloji gelişimi, azalan kaynaklar ve artan maliyetler ile karmaşık bir iş ortamında çalışmaktadır. Ayrıca yöneticiler, sorunları çözmek, nedenlerini araştırmak, kaynakları olabildiğince akılcı ve bilimsel kullanmak, çalışan motivasyonunu sağlamak ve belirlenen hedeflere ulaşmaktan sorumludur. Ayrıca problemler ortaya çıktığında sadece problemlerin organizasyonun amaçlarına uygun olarak çözülmesinden değil, aynı zamanda organizasyonun amaçlarına uygun olmayan problemlerle karşı karşıya kalmasının önlenmesinden de sorumludurlar (Doğan ve Şahin, 2011).

Ünal (1996) eğitim ekonomisi kavramını, eğitim ve öğretim fırsatları yaratmak için kaynak sağlama, nitelik ve nicelik olarak değişen, olanakların üretimi ve tüketimi konusunda toplumun farklı kesimlerinin tercihlerini inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlamıştır. Eğitim ekonomisinin önemi ve güncelliği özellikle planlı kalkınma politikaları çerçevesinde üretim faktörleri arasından emek, işgücü faktörünün önemli bir yere konulmasından kaynaklanmaktadır (Âdem, 1977).

Üretimin dolayısıyla ekonominin en önemli unsuru olan işgücünün yetiştirilmesinde kilit noktada yer alan eğitim hizmetinin ekonomik açıdan detaylarını inceleyen bilim disiplini olarak “Eğitim Ekonomisi” karşımıza çıkmaktadır. Eğitim aracılığıyla bilginin tecrübenin kısacası istenen tüm davranışların kazandırılmaya çalışıldığı bu süreç aynı zamanda ekonomik bir sürece işaret etmektedir.

Theodore Schultz tarafından 1960’ların ilk yıllarında dile getirilen ve 1962’de Gary Becker tarafından geliştirilen İnsan Sermayesi Kuramı eğitim ekonomisinin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu kuram, iktisadi bir kategori olarak insanın kendi başına bir yatırım faktörü olduğunu, başta eğitim ve yetiştirme olmak üzere çeşitli etkinliklerle insanın üretim sürecindeki verimliliğinin artırılabilirliğini ve bunun da ekonomi için büyüme, birey içinse gelir artışı anlamına geleceğini iddia etmektedir.

Blaug (1970) ve Woodhall (1987) eğitim ekonomisinin gelişimini üretim faktörlerinden emek ile ilişkili olarak İnsan Sermayesi Kuramı ile ilişkilendirmişlerdir. İnsan sermayesi kavramı Soydan’a göre “insanların eğitim, yetiştirme veya diğer etkinlikler aracılığıyla kendilerine yatırım yapabilecekleri ve böylece yaşam boyu kazançlarını arttırarak gelecekteki gelirlerini yükseltebilecekleri” önermesine dayanmaktadır. Schultz iş gücünü sermaye olarak değerlendirirken eğitim vasıtasıyla iş gücü faktörünün istenilen yönde geliştirilebileceğini vurgulamıştır. Ayrıca eğitim yoluyla nitelik ve nicelik yönünden geliştirilen iş gücünün milli gelirin büyümesine de katkı sağlayacağını savunmaktadır (Soydan, 2020).

İnsan Sermayesi Kuramı her ne kadar eğitime yapılan yatırım ile gelecekte elde edilecek kazançlar arasında doğrusal bir ilişki kursa da bu ilişkinin doğrusal olmadığı yönünde tezler ortaya konulmuştur. 1960’lardan itibaren insan sermayesi kuramı eğitim politikalarına yön vermiş hatta özellikle yükseköğretimin yaygınlaşmasına temel teşkil etmiştir. Fakat 1970’lerde okullaşma oranlarının artışı ve özellikle üniversite mezunu sayılarının çok artması işgücü piyasalarında ücretlerin düşmesine ve işsizliğin artmasına neden olmuştur. Bununla birlikte İnsan Sermayesi Kuramı sorgulanmaya başlanmıştır. Bu durum özellikle kamusal eğitimin finansmanının sorgulanmasına zemin hazırlamıştır (Soydan, 2020).

Eğitim hizmetinin nitelikli bir şekilde yerine getirilmesi; “her şeyden önce yeterli parasal kaynakların araştırılması, çeşitli alt kesimler arasında dengeli biçimde bölüştürülmesi ve eldeki kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını zorunlu kılmaktadır” (Âdem, 1993).

Eğitim finansmanı, herhangi bir kamusal malın finansmanı gibi olmakla birlikte, parasal kaynakların ne olacağını, bu kaynakların ne kadarının devlet tarafından karşılanacağını ve eğitim maliyetine kimin/kimlerin katlanacağını incelenmesini içerir (Carnoy, 1995).

Soydan (2018) eğitim finansmanın, eğitim hizmetlerinin örgütlenmesi/verilmesi için gereken kaynakların nasıl sağlanacağı ve sağlanan kaynakların nasıl kullanılacağını (temin etme + bütçeleme)” akla getirdiğini ve eğitim finansmanında, “personeler ödenecek maaşlar, ek ödemeler, eğitimin alt yapısının inşası ve yenilenmesi için harcanacak kaynaklar, düzenli ya da zorunlu giderler ile ulaşım-bakım hizmetlerine sarf edilecek kaynaklar gibi gider kategorilerinden söz edilebileceğini belirtmiştir.

Eğitsel niteliklerin üretimi başka bir ifade ile işe koşulan girdilerin bir araya getirilmesi için parasal kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kaynakların kim ve/veya kimler tarafından karşılanacağı eğitim finansmanının temel sorununu oluşturmaktadır. Eğitim finansmanı konusunda genel olarak üç finansman modelinden söz edilmekte ve bu modelleri gündeme getiren kuramsal argümanlar sıralanmaktadır.

Liberal yaklaşım eğitimi bireysel faydası olan özel mal olarak görmektedir. Faydası bölünebilir olduğuna göre liberal yaklaşımca bedelini de faydalanan tarafından ödenmesi gerektiğini savunmaktadır. Kamusal-toplumcu yaklaşıma göre eğitim kamusal bir maldır ve her bireyin hakkıdır. Ne kadar bireysel faydası olsa da dışsallıkları dolayısıyla ve devletin maliye politikası çerçevesinde toplumdaki toplanan vergiler ile finanse edilmesi gerekçesi ile eğitim kamusal bir hizmet olarak sunulmalı ve devlet bireye sunulan eğitim için gerekli olan eğitim harcamalarını kamu hizmeti çerçevesinde üstlenmelidir (Soydan, 2020).

Eğitimde özel sektörleşmeyi savunan DB uzmanı Psacharopoulos özellikle yükseköğretimin toplumsal faydadan çok bireysel fayda sağladığını ve bu gerekçe ile yükseköğretimden faydalananların maliyete katlanmaları gerektiğini savunmuş ve bunun üzerine çalışmalar yapmıştır. İnsan Sermayesi Kuramı çerçevesinde eğitimin insana yapılan bir yatırım olarak görülmesi ve gelecekte yatırım yapılan kişinin kazancında artış vaat etmesi alınan bu hizmetin kazancı artan birey tarafından karşılanması gerektiği sonucuna ulaşmamıza yol açmıştır. Kısacası eğitimin piyasa mekanizması içinde alınıp satılabilirliğini meşru kılmıştır (Ercan, 1998).

Ünal (1996) eğitim finansmanında sınıflamaya gitmeyerek eğitim finansmanının hangi oranda kamusal hangi oranda özel kaynaklarla ve hangi araçlarla gerçekleştirildiği, eğitimin nasıl bir model içinde finanse edildiğini göstergesi olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda her modelin yarattığı sonuçlar açısından başarılı veya başarısız olarak değerlendirilebileceğini ve bugün dahi ülkelerin kendileri için en istenen sonuçları sağlayacak modelin arayışını sürdürmekte olduklarını ifade etmiştir.

Neo-liberal yaklaşımlar devletin bu alandan elini ayağını çekmesi adına devletin kaynaklarının kısıt olduğunu ve eldeki kaynaklarla herkese adil bir eğitim hizmetinin ulaştırılmasının mümkün olmadığını ve bu aşamada özel sektörün bu alana müdahil olarak eğitimin adil verilmesine katkı sağlayacağı tezleri geliştirilmiştir. Özellikle kamu kaynaklarından yükseköğretime ayrılan payın çok fazla olduğu ve yükseköğretimden herkesin faydalanmadığı bunun yine adaletsizliğe yol açtığı vurgulanmıştır. Ayrıca son yıllarda devlet eli ile verilen eğitim hizmetlerinin tüketici olarak görülen halkın taleplerini karşılamada cılız kaldığı farklı donanım ve özellikteki eğitim taleplerini karşılayamadıkları dile getirilerek özel kesimin eğitim alanına nüfus etmesinin zemini hazırlanmıştır (Ercan, 1998, s.28).

Eğitimin hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan, finansman politikaları için yol gösterici nitelikte olan ve politika belgelerinde sıkça bahsedilen parasal kaynaklar şunlardır (Kurul, 2012):

- Devlet gelirlerinden ayrılan pay,
- İl Özel İdaresi gelirlerinden ayrılan pay,
- Belediye gelirlerinde ayrılan pay,

- Eğitim Sistemi adına doğrudan kaynak yaratan vergiler,
- Katkı payları, Harçlar,
- Mesleki eğitim için yaratılan işveren fonları,
- Okul kapsamında yaratılan kaynaklar,
- Dış krediler,
- Diğer gelirler

Eğitimin finansmanındaki darboğazın nedenleri içsel ve dışsal olarak iki grupta ele almaktadır (Bircan, 1990). Bunlardan içsel nedenler şöyle sıralanabilir:

1. Eğitim maliyetlerindeki artışlar,
2. Okul başarısızlıklarının sonucunda oluşan finansman kayıpları
3. Eğitim sistemlerine burs girmesi,
4. Finansman kaynaklarının yetersizliği ve kötü bütçe yönetimi sonucunda ortaya çıkan olumsuzluklar,
5. Öğretim kadrosunun nitelik ve nicelik olarak yetersiz kalması,

Dışsal nedenler ise;

1. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde hızlı nüfus artışı ve eğitime çağın gereği olan teknolojinin girmesi,
2. İşsizlik ve istihdam şartlarında meydana gelen değişimler,
3. Kamunun çevre problemleri, büyük alt yapı projeleri gibi kamu finansmanı ile desteklenen hizmetlere daha fazla kaynak ayırması ve benzeri ihtiyaçların bütçelerden pay almaya başlaması,
4. Kamunun gelir kaynaklarının arttırılması için yapılan faaliyetlerin yetersizliği,
5. Dış borçların artması,

Eğitim için ekonomi açısından iki tür dışsallık vardır: ekonomik ve sosyal. Sosyal dışsallıklar, vatandaşlık kavramının çocuklara aktarılmasıdır. Eğitim her iki duruma da katkıda bulunur. Okullarda çocuklara sosyal değerler öğretilir. Bu sayede bir toplum inşa etmek için gerekli olan ortak dil, ortak kültür gibi değerler eğitimle birlikte verilmektedir. Bu, toplumu daha uyumlu ve istikrarlı hale getirecektir (Çokgezen ve Terzi 2008).

Anlatılan gelişim ve değişimler göz önünde bulundurulduğunda, yöneticilerin çağın gereklerine uygun olarak kurumlarını yönetmeleri gerekmektedir. Bunun için önemli bir araç olan finansmana ihtiyaçları bulunmaktadır. Okul yöneticileri finansman için gerek bağlı bulunduğu bakanlıktan gerekse de okulların bünyesinde oluşturulan okul-aile birlikleri yardımı ile birtakım ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Ancak bu hususta okullara finansman konusunda gerekli ödeneğin yapılmaması birçok finansal sorunla karşılaşılmasına neden olmaktadır. Ayrıca karşılaşılan finansman sorunları beraberinde okul paydaşları ile ilişkili farklı sorunların ortaya çıkmasına da sebebiyet verdiği düşünülmektedir. Bu bağlamda okul müdürleri ile görüşülerek okul finansmanı bağlamında okullarda ne tür sorunlarla karşılaşıldığının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı okul müdürlerinin görüşlerine göre devlet okullarının finansmanı konusunda karşılaşılan yönetsel sorunların neler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu

amaç çerçevesinde okul müdürleri ile farklı zamanlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde, okul müdürlerinin okul finansmanı konusunda ne tür eksikler gördüklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. İfade edilen amaçlar dikkate alınarak araştırma sürecinde aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda yaşadığı sorunlar nelerdir?
2. Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda öğrenci bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda veli bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
4. Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda öğretmen bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
5. Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda bir üst yönetim ve müfettişler bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

2.YÖNTEM

Araştırmanın üçüncü bölümü olan yöntem bölümünde araştırmada tercih edilen model, araştırmaya dâhil edilen çalışma grubu, araştırmanın amaçları doğrultusunda kullanılan veri toplama aracı, süreç içerisinde araştırma verilerinin nasıl toplandığı ve nasıl analiz edildiğine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1.Araştırmanın Modeli

Yapılan çalışmada nitel bir yaklaşım benimsenmiştir. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında aktif olarak görev yapan 15 okul müdüründen oluşturmaktadır. Araştırma da amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

2.3.Veri Toplama Araçları

Çalışmada, okul müdürlerinin okul finansmanı konusunda karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek üzere bir form hazırlanmıştır. Form okul müdürlerinin okul finansmanında karşılaştıkları sorunlara ait görüşlerini saptamak için tasarlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Form'da dört soru yer almaktadır. Sorular şu şekildedir:

Soru-1: Okulun finansmanı konusunda yaşadığınız sorunların başlık halinde vermek isterseniz hangi konularda sorunlar yaşıyorsunuz?

Soru-2: Okulun finansmanı konusunda öğrencilerle ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?

Soru-3: Okulun finansmanı konusunda velilerle ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?

Soru-4: Okulun finansmanı konusunda öğretmenlerle ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?

Soru-5: Okulun finansmanı konusunda bir üst yönetim ve müfettişleri ile ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?

2.4.Verilerin Toplanması

Çalışmada, okul müdürlerinin okul finansmanı konusunda karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini saptamak için yarı-yapılandırılmış görüşme formu tasarlanmıştır. Formun hazırlanmasından sonra 15 okul müdürü gönüllük esasına göre belirlenmiştir. 15 okul müdürü belirlendikten sonra müdürler ile çalışma saatleri dışında uygun gördükleri ve kendilerinin rahat hissettikleri mekânlarda görüşme yapılmıştır. Görüşmeler 30-45dk. arasında değişen sürelerde gerçekleşmiştir. Görüşmeler araştırmacılar tarafından görüşme notları alınarak kayıt altına alınmıştır.

2.5.Araştırma Verilerinin Analizi

Çalışmada yapılan görüşmeler neticesinde toplanan veriler içerik analizi yolu ile analiz edilmiştir. Analiz sürecinde görüşme formunda yer alan sorulara okul müdürleri tarafından verilen cevaplardan kodlar, kodlardan da temalar oluşturulmuştur. Bu işlemler yapılırken okul müdürleri M1...M12'ye kadar kod verilmiştir.

3.BULGULAR

3.1.Okul Finansmanında Yaşanan Sorunlara Ait Bulgular

Araştırmanın “Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda yaşadığı sorunlar nelerdir?” birinci alt amacı çerçevesinde okul müdürleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu şu bulgular elde edilmiştir:

Şekil 1. Okul Finansmanında Yaşanılan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Şekil 1’de okul müdürleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda erişilen bulgular yer almaktadır. Görüşmeler sonucu “Okul Finansmanında Yaşanılan Sorunlar” teması altında “Araç-Gereç Bakımı”, “Çeşitli Onarımlar”, “Kırtasiye Temini”, “Temizlik Ürünleri

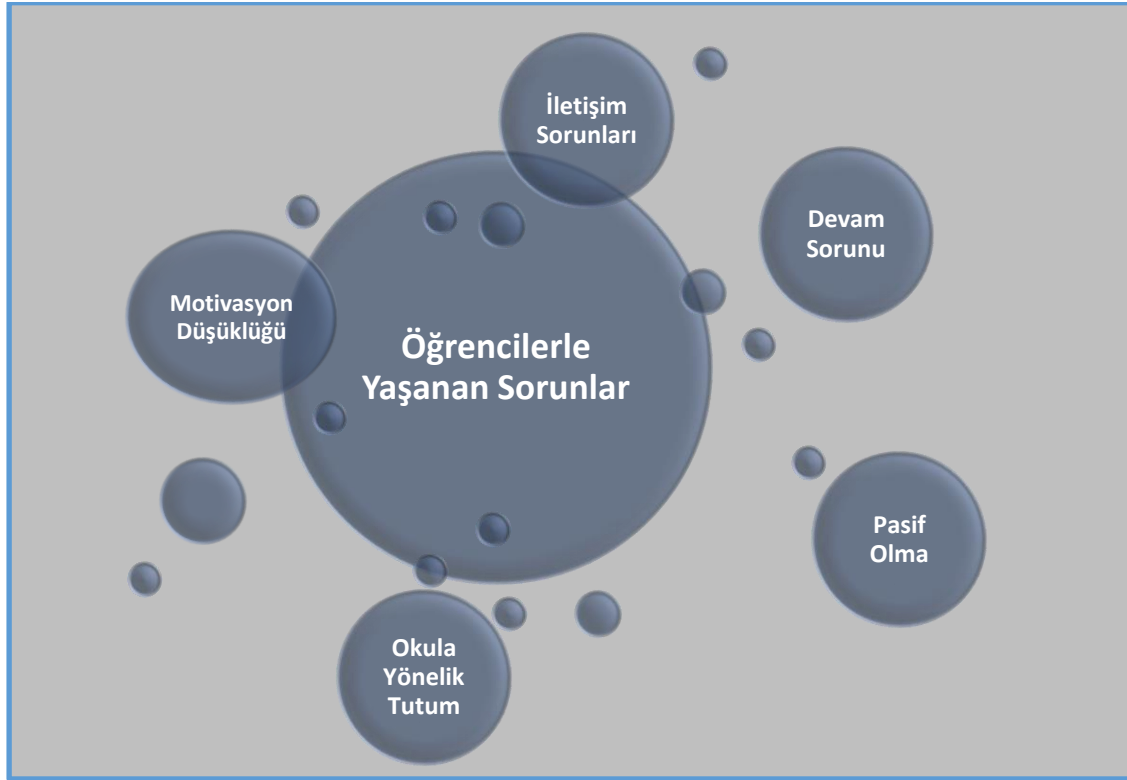
Temini”, “Sosyal Faaliyetler İçin Kaynak Temini” kodlarına erişilmiştir. Erişilen kodların betimsel olarak analizi Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Okul Finansmanında Yaşanılan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Tema	Kodlar	f	%
Okul Finansmanında Yaşanılan Sorunlar	Araç-Gereç Bakımı	14	93,33
	Çeşitli Onarımlar	13	86,66
	Kırtasiye Temini	12	80,00
	Temizlik Ürünleri Temini	12	80,00
	Sosyal Faaliyetler İçin Kaynak Temini	7	46,66

3.2.Öğrencilerle Yaşanan Sorunlara Ait Bulgular

Araştırmanın “Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda öğrenci bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” ikinci alt amacı çerçevesinde okul müdürleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu şu bulgular elde edilmiştir:

Şekil 2. Öğrencilerle Yaşanan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Şekil 2’de okul müdürleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda erişilen bulgular yer almaktadır. Görüşmeler sonucu “Öğrencilerle Yaşanan Sorunlar” teması altında “Motivasyon Düşüklüğü”, “İletişim Sorunları”, “Devam Sorunu”, “Okula Yönelik Tutum”, “Pasif Olma” kodlarına erişilmiştir. Erişilen kodların betimsel olarak analizi Tablo 2’de gösterilmiştir.

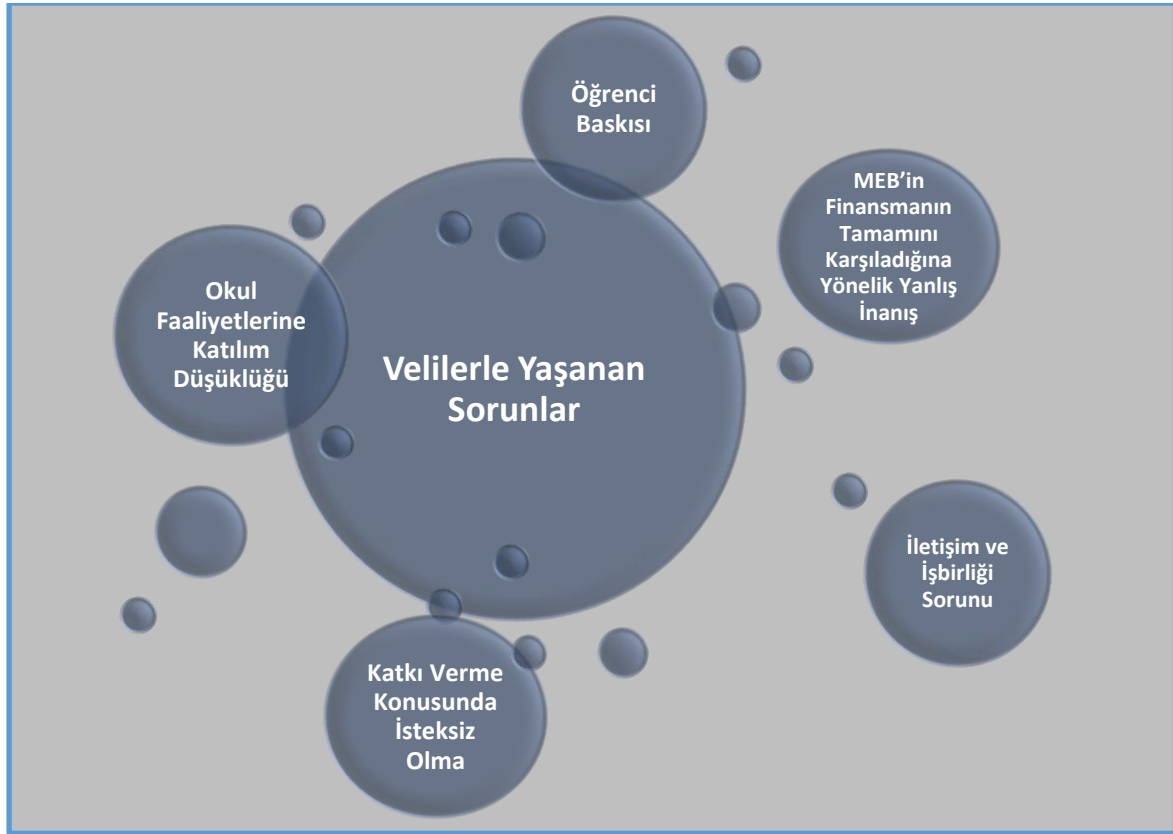

Tablo 2. Öğrencilerle Yaşanan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Tema	Kodlar	f	%
Öğrencilerle Yaşanan Sorunlar	Motivasyon Düşüklüğü	13	86,66
	İletişim Sorunları	11	73,33
	Devam Sorunu	9	60,00
	Okula Yönelik Tutum	8	53,33
	Pasif Olma	7	46,66

3.3.Velilerle Yaşanan Sorunlara Ait Bulgular

Araştırmanın “Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda veli bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” üçüncü alt amacı çerçevesinde okul müdürleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu şu bulgular elde edilmiştir:

Şekil 3. Velilerle Yaşanan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

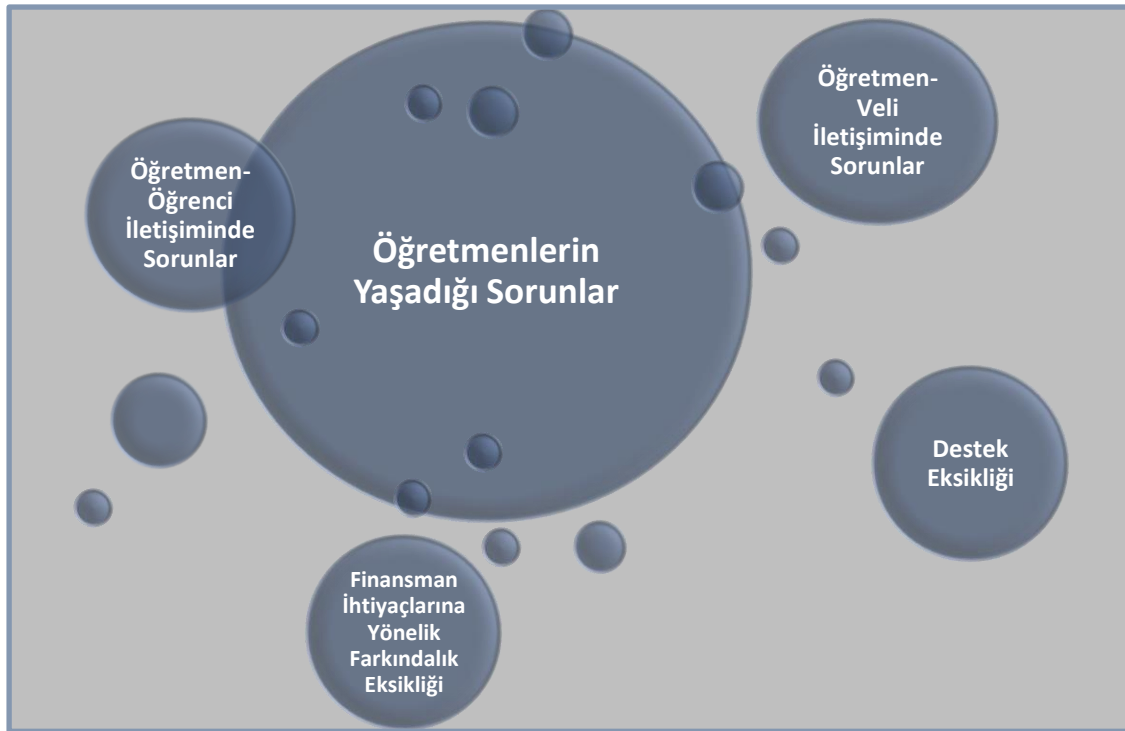
Şekil 3'te okul müdürleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda erişilen bulgular yer almaktadır. Görüşmeler sonucu “Velilerle Yaşanan Sorunlar” teması altında “Okul Faaliyetlerine Katılım Düşüklüğü”, “MEB'in Finansmanın Tamamını Karşılıdığına Yönelik Yanlış İnanış”, “İletişim ve İşbirliği Sorunu”, “Katkı Verme Konusunda İsteksiz Olma”, “Öğrenci Baskısı” kodlarına erişilmiştir. Erişilen kodların betimsel olarak analizi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Velilerle Yaşanan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Tema	Kodlar	f	%
Velilerle Yaşanan Sorunlar	Okul Faaliyetlerine Katılım Düşüklüğü	12	80,00
	MEB'in Finansmanın Tamamını Karşılıdığına Yönelik Yanlış İnanış	10	66,66
	İletişim ve İşbirliği Sorunu	9	60,00
	Katkı Verme Konusunda İsteksiz Olma	7	46,66
	Öğrenci Baskısı	6	40,00

3.4.Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlara Ait Bulgular

Araştırmanın “Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda öğretmen bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” dördüncü alt amacı çerçevesinde okul müdürleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu şu bulgular elde edilmiştir:

Şekil 4. Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Şekil 4’te okul müdürleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda erişilen bulgular yer almaktadır. Görüşmeler sonucu “Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar” teması altında “Öğretmen-Öğrenci İletişiminde Sorunlar”, “Öğretmen-Veli İletişiminde Sorunlar”, “Öğretmen-Okul Yönetimi İletişiminde Sorunlar”, “Finansman İhtiyaçlarına Yönelik Farkındalık Eksikliği” kodlarına erişilmiştir. Erişilen kodların betimsel olarak analizi Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Tema	Kodlar	f	%
Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar	Öğretmen-Öğrenci İletişiminde Sorunlar	13	86,66
	Öğretmen-Veli İletişiminde Sorunlar	11	73,33
	Öğretmen-Okul Yönetimi İletişiminde Sorunlar	8	53,33

3.5. Bir Üst Yönetim ve Maarif Müfettişleri İle Yaşanan Sorunlara Ait Bulgular

Araştırmanın “Okul müdürlerinin okulun finansmanı konusunda bir üst yönetim ve müfettişler bağlamında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” beşinci alt amacı çerçevesinde okul müdürleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu şu bulgular elde edilmiştir:

Şekil 5. Bir Üst Yönetim ve Maarif Müfettişleri İle Yaşanan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Şekil 5’te araştırmanın çalışma grubunda yer alan okul müdürleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda erişilen bulgular yer almaktadır. Görüşmeler sonucu “Bir Üst Yönetim ve Müfettişleri İle Yaşanan Sorunlar” teması altında “Mali Yardım Sorunu”, “Fatura Ödemeleri”, “Finansman Gerektiren İstek Fazlalığı”, “İhtiyaç Duyulan Destek Azlığı” kodlarına erişilmiştir. Erişilen kodların betimsel olarak analizi Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Bir Üst Yönetim ve Müfettişleri İle Yaşanan Sorunlar Temasına Ait Bulgular

Tema	Kodlar	f	%
Bir Üst Yönetim ve Müfettişleri İle Yaşanan Sorunlar	Mali Yardım Sorunu	14	93,33
	Fatura Ödemeleri	12	80,00
	Finansman Gerektiren İstek Fazlalığı	11	73,33
	İhtiyaç Duyulan Destek Azlığı	9	60,00
	Gelirlerin Dağıtımı	8	53,33

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada okul müdürlerinin okul finansmanı konusunda karşılaştıkları sorunların neler olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmış ve bu amaç çerçevesinde okul müdürleri ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde, okul müdürlerinin okul finansmanı konusunda ne tür eksikler gördüklerine yönelik dört soru yöneltilmiştir. Bu sorular okul finansmanı konusunda müdürlerin öğrencilerle, velilerle, öğretmenlerle, üst yönetim ve müfettişler ile yaşadıkları sorunları belirlemeye yöneliktir. Okul müdürlerine yöneltilen sorular aracılığıyla araştırmanın verileri toplanmıştır. Toplanan veriler kodlanmış ve temalandırılmıştır. Kodlamalar ve temalandırmalar sonucunda araştırmanın sonuçları beş tema altında toplanmıştır. Bu temaların “Okul Finansmanında Yaşanılan Sorunlar”, “Öğrencilerle Yaşanan Sorunlar”, “Velilerle Yaşanan Sorunlar”, “Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar” ve “Bir Üst Yönetim ve Müfettişleri İle Yaşanan Sorunlar” olduğu belirlenmiştir.

Araştırma neticesinde okul müdürleri okul finansmanında yaşanan sorunlar teması altında araç-gereç bakımı, çeşitli onarımlar, kırtasiye temini, temizlik ürünleri temini, sosyal faaliyetler için kaynak temini sorunlarına vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar içerisinde okul müdürleri en fazla bakım ve onarım konularında finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri saptanmıştır.

Araştırma neticesinde okul müdürleri okul finansmanı konusunda öğrencilerle “Motivasyon Düşüklüğü”, “İletişim Sorunları”, “Devam Sorunu”, “Pasif Olma” ve “Okula Yönelik Tutum” konularında sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar içerisinde okul müdürleri en fazla motivasyon düşüklüğü konusunda finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri saptanmıştır.

Araştırma sonucunda okul müdürleri okul finansmanı konusunda velilerle “Okul Faaliyetlerine Katılım Düşüklüğü”, “MEB’in Finansmanın Tamamını Karşılığına Yönelik Yanlış İnanış”, “İletişim ve İşbirliği Sorunu”, “Katkı Verme Konusunda İsteksiz Olma” ve “Öğrenci Baskısı” konularında sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar içerisinde okul müdürleri en fazla okul faaliyetlerine katılım düşüklüğü konusunda veli bağlamında finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri saptanmıştır.

Araştırma sonucunda okul müdürleri okul finansmanı konusunda öğretmenlerle “Öğretmen-Öğrenci İletişiminde Sorunlar”, “Öğretmen-Veli İletişiminde Sorunlar”, “Öğretmen-Okul Yönetimi İletişiminde Sorunlar” ve “Finansman İhtiyaçlarına Yönelik Farkındalık Eksikliği” konularında sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar içerisinde okul müdürleri en fazla öğretmen-öğrenci iletişimde sorunlar konusunda finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri saptanmıştır.

Araştırma sonucunda okul müdürleri okul finansmanı konusunda bir üst yönetim ve müfettişler ile “Mali Yardım Sorunu”, “Fatura Ödemeleri”, “Finansman Gerektiren İstek Fazlalığı”, “İhtiyaç Duyulan Destek Azlığı” ve “Gelirlerin Dağıtımını” konularında sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar içerisinde okul müdürleri en fazla mali yardım sorunu konusunda finansman sorunu yaşadıklarını belirttikleri saptanmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar gerek temalar gerekse te kodlamalar bağlamında Çobanoğlu ve Göçer (2021) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Çobanoğlu ve Göçer (2021) yaptıkları çalışmada finansman bağlamında okullarda öğrencilerle, velilerle, öğretmenlerle ve öğrencilerle çeşitli sorunların yaşandığını belirlemişlerdir.

Yapılan çalışmada okul müdürlerinin birçok finansman sorunlarının olduğu belirlenmiştir. Bu sorunların çözülmesi için MEB tarafından okul bağlamında veya öğrenci sayısı bağlamında bir finansman sistemi kurularak sorunlar en aza indirilebilir.

Okulların bünyesinde yönetmelikler gereği kurulan okul-aile birliği vasıtası ile toplanan bağışlar nedeni ile okul yönetimleri cezai yaptırımlarla karşılaşmaması için gerekli yönetmelik düzenlemelerinin yapılması gereklidir. Bu konuda alınan bağışların harcama durumlarının denetlenmesi daha sağlıklı bir ortamın oluşmasını sağlayacağı söylenebilir.

Öğretmen-öğrenci-veli bağlamında okul müdürlerinin finansman sorunları yaşamaması için okul kantinlerinden, yerel yönetimlerden, ilçe ve il milli eğitime gelene ödeneklerin şeffaf bir şekilde adil olarak dağıtılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M.M. ve Eraslan, L. (2003). Yeni eğitim paradigması ve Türk Eğitim Sisteminde dönüşüm. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:160.
- Ateş, H. ve Çöpoğlu, R. (2015). Kamu yönetimi ve çalışma hayatında esneklik. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 10(1), 97-113.
- Barutçugil, İ. (2002). *Eğitim becerilerinin geliştirilmesi, eğiticinin Eğitimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bircan, İ. (1990). Eğitimde yeni finansman modelleri ve stratejik planlama. 1. Eğitim Bilimleri Kongresinde Sunulmuş Tebliđ. Ankara: A.Ü.E.B.F.
- Çokgezen, M. ve Terzi, N. (2008). Türkiye’de devletin eğitime müdahalesinin yeterli gerekçesi var mı?, *Liberal Düşünce*, 13, 49.
- Çobanoğlu, N. ve Göçer, V. (2021). *İlkokul müdürlerinin finansman konusunda karşılaştıkları sorunlar*. 2. International Gobeklitepe Scientific Studies Congress, 20-21 Mart 2021, Şanlıurfa.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961). Resmi Gazete (12.01.1961). Sayı: 10705
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun İle 24.3.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun (1997). Resmi Gazete (18.08.1997) Sayı: 23084
- Kurul, N. (2012). *Eğitim finansmanı*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- MEB. (2014). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2013/14*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2019). <http://sgb.meb.gov.tr>, 21.10.2022
- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011). Resmi Gazete (14.09.2011). Sayı: 28054.
- Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Finansman Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu İle 4306 Ve 4481 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Kurumlar Vergisi Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun (2000). Resmi Gazete (30.11. 2000). Sayı: 24246.
- TÜİK. (2017). Eğitim harcamaları istatistikleri, http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018, 20.04.2022.
- TÜİK. (2021). Eğitim istatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr>, 25.10.2022.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.